

Llyr Gruffydd AS
Cadeirydd y Pwyllgor Cyllid
Senedd Cymru
Tŷ Hywel
Bae Caerdydd
CF99 1SN

4 Tachwedd 2020

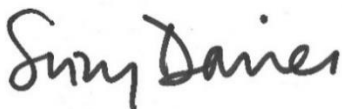
Annwyl Llyr

Diolch am adroddiad eich Pwyllgor, **Craffu ar Gyllideb Ddrafft Comisiwn y Senedd 2021-2022**, a gyhoeddwyd ar 21 Hydref 2020. Mae ymateb y Comisiwn i argymhellion y Pwyllgor Cyllid i'w weld yn **Atodiad 1**.

Hoffwn ddiolch i'r Pwyllgor am ei waith craffu ac rwy'n edrych ymlaen at y ddatl ar y cynnig ynghylch cyllideb y Comisiwn yr wythnos nesaf.

Rwyf hefyd yn croesawu casgliad y Pwyllgor. Mae'r Comisiwn bob amser yn ceisio gweithredu mewn ffordd ddidwyll, dryloyw a chllir, felly os hoffai eich Pwyllgor gael unrhyw wybodaeth bellach, mae croeso ichi gysylltu â mi.

Yn gywir

Suzy Davies

copi at Gomisiynwyr y Senedd, Manon Antoniazzi, Nia Morgan

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg / We welcome correspondence in Welsh or English

Senedd Cymru
Bae Caerdydd, Caerdydd, CF99 1SN

✉ Sulafa.Thomas@senedd.cymru
☎ 0300 200 6227

Welsh Parliament
Cardiff Bay, Cardiff, CF99 1SN

✉ Sulafa.Thomas@senedd.wales
☎ 0300 200 6227

Atodiad 1

Argymhellion y Pwyllgor Cyllid

Argymhelliad 1. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod gwybodaeth ychwanegol yn cael ei darparu am y costau a'r arbedion a nodwyd o ganlyniad i COVID-19, am y cyfnod hyd at ddiwedd mis Medi. Yn ogystal, byddai'r Pwyllgor yn croesawu diweddariad terfynol am y sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn ariannol hon.

Derbyniwyd.

Mae diweddariad ar oblygiadau ariannol COVID-19 fel ar 30 Medi 2020 ynghlwm wrth y llythyr hwn. Byddwn yn darparu diweddariad terfynol ar gyfer 2020-21 yn dilyn yr archwiliad allanol ar gyfer y flwyddyn ariannol hon.

Argymhelliad 2. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod y Comisiwn yn mynd i sesiwn dystiolaeth gyda'r Pwyllgor Cyllid ym mis Chwefror 2021 er mwyn trafod sut mae prosiectau hirdymor wedi cael eu blaenoriaethu a'u cynllunio, gan gynnwys a fydd y cynllun cynaliadwyedd a'r targedau newydd sydd i fod ar waith o 2021 ymlaen yn cael eu gweithredu a sut y bwriedir iddynt ddylanwadu ar y broses o wneud penderfyniadau a chyllid.

Derbyniwyd.

Rydym yn croesawu'r cyfle i rannu ein blaenoriaethau tymor hir a'n cynlluniau a'n targedau cynaliadwyedd â'r Pwyllgor.

Argymhelliad 3. Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylid darparu adroddiad blynyddol ar y Cynllun Ymadael Gwirfoddol i'r Pwyllgor Cyllid yn y Chweched Senedd ac ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf, er mwyn galluogi'r Comisiwn i ddangos gwerth am arian y cynllun hwn.

Derbyniwyd mewn egwyddor.

Mae adroddiad ar y Cynllun Ymadael Gwirfoddol ynghlwm wrth y llythyr hwn.

Mae'r adroddiad yn amlinellu'r manteision a sicrhawyd i'r gweithlu yn sgil y Cynllun Ymadael Gwirfoddol. Fel y nodir yn yr adroddiad, mae pob swydd, ar wahân i un, wedi cael ei hailsefydlu/aillddosbarthu yn y 18 mis ers cynllun 2018-19.

Mae'r adroddiad yn dangos bod manteision e.e. o newidiadau i strwythurau meysydd gwasanaeth ac o sgiliau newydd a gyflwynwyd ers y Cynllun Ymadael Gwirfoddol, eisoes wedi'u 'gwireddu'. Bydd unrhyw fanteision yn y dyfodol yn deillio'n llwyr o arbedion ariannol yn sgil recriwtio staff ar bwyntiau is yn y strwythur cyflogau. Bydd y fantais flynyddol hon yn lleihau dros amser wrth i staff symud ymlaen ar hyd eu band cyflog.

Felly, nid yw'r Comisiwn yn bwriadu ailedrych ar ganlyniadau cynllun 2018-19 hwn gan fod adroddiad mis Hydref 2020 yn rhoi crynodeb cynhwysfawr o'r canlyniadau a'r manteision cyffredinol.

Argymhelliad 4. Mae'r Pwyllgor yn argymhell, os oes angen llunio cyllideb atodol i adlewyrchu'r cronni gwyliau blynyddol, y dylid cynnwys asesiad o unrhyw gostau ychwanegol, ochr yn ochr â diweddariad ar lefelau'r absenoldebau oherwydd salwch ac effaith y pandemig ar les staff.

Derbyniwyd.

Byddwn yn darparu copi o'r Memorandwm Esboniadol ar y Gyllideb Atodol i'r Pwyllgor, fel yn y gorffennol, cyn iddo gael ei osod gerbron y Senedd a'i ymgorffori yng nghyllideb Llywodraeth Cymru.

Ar yr un pryd, byddwn yn darparu sylwebaeth i'r Pwyllgor yn asesu a oes unrhyw risg o orfod dwyn costau ychwanegol ymlaen i 2021-22, ochr yn ochr â diweddariad ar lefelau salwch ac effaith y pandemig ar les staff.

Argymhelliad 5. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod cynllun cyfathrebu'r Comisiwn yn egluro'n glir sut y caiff blaenoriaethau eu pennu, eu mesur a'u cyflawni, a sut mae'r cynllun yn ceisio codi proffil y gwaith a wneir mewn Pwyllgorau ac yn y Senedd.

Derbyniwyd.

Mae'r Comisiwn wedi cefnogi strategaeth gyfathrebu ac ymgysylltu newydd sy'n canolbwyntio ar waith y pwyllgorau. Pryd bynnag y bydd pwyllgor yn lansio ymchwiliad i faes polisi neu wasanaeth, bydd y timau Ymgysylltu â Dinasyddion yn gweithio gyda nhw i ddod o hyd i bobl sydd â phrofiad personol o'r gwasanaethau hynny.

Drwy ddefnyddio'r dystiolaeth honno gan bobl sydd â phrofiad personol o wasanaethau, ein nod yw dangos sut y mae gwaith y pwyllgorau yn berthnasol i fywydau dinasyddion bob dydd. Mae rhagor o wybodaeth yn yr amlinelliad o'r Strategaeth Cyfathrebu ac Ymgysylltu yn **Atodiad 2**.

Argymhelliad 6. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod y Comisiwn yn rhoi sylw arbennig i sicrhau bod ymgysylltu â'r rhai sydd wedi'u hallgau'n ddigidol, yn anodd eu cyrraedd, neu sy'n annhebygol o ymgysylltu â'r Senedd, yn brif flaenoriaeth yn ei gynllun cyfathrebu.

Derbyniwyd.

Rydym wedi bod yn datblygu ein gweithgareddau ymgysylltu rhithwir wrth iddi fynd yn anoddach inni gynnal digwyddiadau wyneb yn wyneb yn ystod y cyfyngiadau cyfredol. Fel rhan o'r gwaith hwnnw, rydym wedi sicrhau hefyd nad ydym yn anwybyddu'r rheini sydd wedi'u hallgau'n ddigidol. Mae ein gwaith grŵp ffocws ar-lein yn cynnwys sesiynau ffôn i'r rheini nad oes ganddynt gysylltiadau band eang diogel, neu y byddai'n well ganddynt beidio â chymryd rhan mewn lleoliad rhithwir. Mae tystiolaeth anecdotaidd yn awgrymu bod manteision gwirioneddol o wneud hyn, gan ei bod hi'n haws i bobl neilltuo amser i gymryd rhan, ac nid oes angen iddynt deithio. Byddwn hefyd yn cynnal cyfres o

ddigwyddiadau rhithwir ym mis Tachwedd, ac yn ystyried safbwyntiau'r cyhoedd ynghylch sut y dylem weithredu yn sgil y pandemig. Mae'r rhain yn ddyddiau cynnar, a byddwn yn casglu tystiolaeth dros yr wythnosau nesaf i fesur llwyddiant y gweithgareddau hyn.

Argymhelliad 7. Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai'r adroddiad ar y Cynllun Ymadael Gwirfoddol gynnwys manylion ychwanegol ynghylch sut y mae ailstrwythuro'r Gyfarwyddiaeth Gyfathrebu yn cyd-fynd ag amcanion y cynllun.

Derbyniwyd.

Mae adroddiad ar y Cynllun Ymadael Gwirfoddol ynghlwm wrth y llythyr hwn ac mae'n cynnwys rhagor o fanylion am y Gyfarwyddiaeth Gyfathrebu.

Argymhelliad 8. Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylid darparu manylion ychwanegol i egluro'r adnoddau sydd gan y Comisiwn ar hyn o bryd i gefnogi'r Senedd yng nghyfnod pontio'r UE, yr adnoddau arbenigol ychwanegol y cyfeirir atynt mewn tystiolaeth, a sut y bydd yr adnoddau hyn yn cael eu cyrchu.

Derbyniwyd.

Dyma'r adnoddau y mae'r Comisiwn wedi'u darparu i gefnogi'r Senedd yng nghyfnod pontio'r UE:

- Cydlynu Cyfnod Pontio'r UE – lwfans cyfrifoldeb ychwanegol ar gyfer aelod o staff y Comisiwn sy'n ymgymryd â dyletswyddau Cydlynu Cyfnod Pontio'r UE, yn ychwanegol at ei rôl bresennol (a gymeradwywyd ar hyn o bryd hyd at 31 Rhagfyr 2020). Bydd Cydlynnydd Cyfnod Pontio'r UE yn goruchwylio'r ffrydiau gwaith sydd ar y gweill ar draws Comisiwn y Senedd yng nghyswllt ymadael â'r UE, gan sicrhau nad oes unrhyw orgyffwrdd, a bod bylchau/oedi yn cael eu nodi.
- Fframwaith Ymchwil Academiaidd Brexit – mae hyn yn caniatáu i'r Senedd gaffael gwybodaeth arbenigol ar fyr rybudd gan gronfa o academyddion ac arbenigwyr yn ôl yr angen. Mae'r arbenigedd hwn yn ategu gwaith Ymchwil y Senedd ar bynciau arbenigol iawn. Hyd yma, comisiynwyd 25 o ddarnau a chyfanswm o 80 o ddiwrnodau o waith, ar faterion yn cynnwys: disodli System Masnachu Allyriadau'r UE; senarios y dyfodol ar ôl Brexit; cytundeb y DU â'r Ardal Economaidd Ewropeaidd ac EFTA a materion i Gymru sy'n gysylltiedig â'r cytundeb rhwng y DU a Japan. Y gronfa i gefnogi'r Fframwaith yn ystod 2020-21 a 2021-22 yw £20,000 y flwyddyn ac mae rhywfaint o botensial i drosglwyddo arian o gyfanswm y gronfa ymgysylltu academiaidd, sef £40,000, yng nghyllideb ddrafft 2021-22 os oes angen.

- Busnes fel arfer – mae staff eraill yn y Comisiwn hefyd yn ymgymryd â gweithgarwch i gefnogi'r Senedd yn ystod cyfnod pontio'r UE fel rhan o'u gwaith arferol. Caiff y rhan fwyaf o'r gweithgarwch hwn ei gyflawni gan y timau clericio sy'n cefnogi'r Pwyllgor Materion Allanol a Deddfwriaeth Ychwanegol a'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad, tîm ymchwil Materion Allanol a Chyfansoddiadol y Senedd, y Gwasanaethau Cyfreithiol, a rhannau eraill o'r Comisiwn, fel y Gwasanaeth Cyfieithu a Chofnodi a'r tîm Cyfathrebu. Defnyddir y cyllidebau dysgu a datblygu presennol hefyd i ddarparu hyfforddiant arbennig ac arbenigol i staff sy'n gweithio yn y meysydd hyn.

Atodiad 2 - AMLINELLIAD O'R STRATEGAETH CYFATHREBU AC YMGYSYLLTU

Diben a chrynodeb

1. Mae strategaeth y Comisiwn gyfer 2016-21 yn gosod y nod strategol o "ymgysylltu â holl bobl Cymru a hyrwyddo'r Senedd" yn ogystal â "chyfathrebu gwaith y Comisiwn yn allanol"
2. Ers imi ddechrau'r swydd hon ym mis Medi 2019, rwyf wedi bod yn gweithio ar strategaeth i wella sut rydym yn cyfathrebu ac yn ymgysylltu â phobl Cymru, yn unol â nodau strategol y Comisiwn. Er mwyn gwneud hynny, mae rhai newidiadau yn cael eu gwneud i strwythur y Gyfarwyddiaeth Cyfathrebu ac Ymgysylltu.
3. Mae'r papur hwn yn amlinellu'r modd y bydd y newidiadau hynny'n effeithio ar waith y Senedd, a sut y bydd yn newid gwaith y Comisiwn. Bydd yn golygu llawer mwy o ffocws ar gyfryngau cymdeithasol fel modd o siarad â'r cyhoedd, a'u cynnwys yn ein gwaith.

Cefndir

4. Fel Cyfarwyddwr Cyfathrebu ac Ymgysylltu cyntaf Comisiwn y Senedd, cefais y dasg o sicrhau ein bod yn cyflawni'r amcan strategol i Ymgysylltu â Phobl Cymru a hyrwyddo'r Senedd. Mae llawer o'r gwaith rydym yn ei wneud eisoes yn cael effaith tuag at hyn, ond rwyf am inni ganolbwyntio'n fwy didostur ar ddweud wrth bobl Cymru beth sy'n digwydd yma, a'u cynnwys yn ein gwaith.
5. Dros y pedair blynedd diwethaf mae'r Comisiwn wedi cael tri adroddiad yn canolbwyntio ar ymgysylltu. Mae pob un ohonynt yn amlinellu heriau tebyg ar gyfer ein strategaeth ymgysylltu a chyfathrebu; sef y dylai'r cyfryngau cymdeithasol fod wrth wraidd strategaeth gyfathrebu'r Senedd ac y dylai dinasyddion fod wrth wraidd popeth a wnawn.
6. Mae hyd a lled y dasg sy'n ein hwynebu wedi'i amlygu'n bennaf gan Archwiliad Ymgysylltu Gwleidyddol Cymdeithas Hansard 2018, sy'n dangos mai dinasyddion yng Nghymru sydd â'r sgôr isaf yn y DU o ran "diddordeb mewn gwleidyddiaeth", "gwybodaeth am wleidyddiaeth", ac o ran eu cred bod "cymryd rhan yn effeithiol".
7. Mae'n dra hysbys bod byd y cyfryngau yng Nghymru'n gymharol wan, ond nid yw'r sefyllfa hon yn un na ellir ei hunioni. Drwy ddefnyddio'r cyfryngau cymdeithasol mewn modd sydd wedi'i dargedu, gallwn adrodd hanes yr hyn a wna'r Senedd mewn modd sy'n estyn allan i ddinasyddion ac yn ymgysylltu â hwy. Ym mhob sefydliad newyddion a chyfryngau sydd â phresenoldeb cryf ar y cyfryngau cymdeithasol, y ffactor allweddol o ran ennyn diddordeb cynulleidfaoedd yw cael astudiaethau achos cryf a gafaelgar fel rhan o'u hadroddiadau. Mae astudiaethau o'r fath yn ffordd i'r cyhoedd ymddiddori mewn stori ac ymgysylltu ag erthygl.

Y Strategaeth

8. Mae pedwar peth yn llywio'r strategaeth:

- a. Rhaid gosod y dinesydd wrth wraidd pob agwedd ar waith y Senedd.
- b. Rhaid gosod cyfathrebiadau digidol wrth wraidd gweithrediadau'r Senedd fel ffordd o hwyluso a democrateiddio'r broses ymgysylltu.
- c. Rhaid i gyfathrebu fod yn symlach ac yn gyson – negeseuon brand syml, gafaelgar wedi'u targedu at grwpiau demograffig penodol.
- d. Gweithrediad a diwylliant 'Digidol yn Gyntaf'; a gwella cymhwysedd digidol, setiau sgiliau a dulliau cyflwyno yn barhaus.

Rhaid gosod y dinesydd wrth wraidd pob agwedd ar waith y Senedd.

9. Ddwy flynedd yn ôl, dywedodd Leighton Andrews yn ei adroddiad y dylai'r Senedd ystyried ei hun yn gynhyrchydd cynnwys. *"Y nod ddylai fod rhoi pobl - yn hytrach na'r sefydliad a'i brosesau - wrth wraidd straeon newyddion amserol ac anelu at wneud cysylltiad emosiynol."* Mae hyn yn sail i'r strategaeth newydd.

10. Mae angen inni oresgyn yr heriau a ddaw yn sgil seilwaith cyfryngau cyfyngedig Cymru, newidiadau cyflym i'r ffordd y mae pobl yn cael newyddion ac yn ei rhannu, a lefelau isel o ddealltwriaeth o sefyllfa gyfansoddiadol newidiol a chymharol newydd (o hyd). Gellir cyflawni hynny drwy wella ein hallbwn ar y cyfryngau cymdeithasol, a chanolbwyntio ar hynny i raddau helaeth.

11. Drwy waith y tîm ymgysylltu, mae ymchwiliadau gan y pwyllgorau yn aml yn casglu tystiolaeth drwy ymweld â phob rhan o Gymru er mwyn clywed profiadau pobl sy'n defnyddio gwasanaethau penodol. Mae hyn yn aml yn cynnwys astudiaethau achos "bywyd go iawn" grymus ynghylch sut y mae gwasanaethau wedi helpu eu bywydau, neu wedi cael effaith negyddol ar eu bywydau.

12. Mae'r wybodaeth hon yn cael ei hystyried fel rhan o drafodaethau'r pwyllgor dan sylw, ac yn cael ei chynnwys yn adroddiad y pwyllgor sy'n cael ei gyhoeddi rai wythnosau'n ddiweddarach. Fodd bynnag, mae'n bosibl na fydd y wybodaeth yn cael ei defnyddio mewn unrhyw ffordd arall. Mae angen i hyn newid.

13. Byddwn yn defnyddio'r sesiynau casglu tystiolaeth hyn fel ffordd o ddangos yr hyn y mae'r Senedd yn ei wneud i graffu ar rôl Llywodraeth Cymru a gweithredu fel llais i'r cyhoedd.

14. Ar ôl ffilmio cyfweiliadau gyda'r rhai sy'n rhoi tystiolaeth, byddwn yn rhannu eu straeon ar ein ffrydiau cyfryngau cymdeithasol cyn gynted â phosibl ar ôl y digwyddiad. Caiff y clip ei olygu a bydd erthygl i gyd-fynd ag ef y gellir ei dargedu i wahanol feysydd ac at wahanol ddemograffeg.

15. Yn ddiweddar, rydym wedi dechrau defnyddio offeryn ymgysylltu ar-lein newydd sy'n ei gwneud hi'n llawer haws i'r cyhoedd gyfrannu at ymchwiliadau gan bwyllgorau. Bydd hyn yn cael ei ymgorffori yn ein herthyglau er mwyn sicrhau y bydd unrhyw un sydd â diddordeb yn ein hastudiaethau achos yn cael eu cyfeirio at y wefan, ac yn gallu rhoi eu barn.

16. Byddwn yn ei gwneud mor hawdd â phosibl i ddinasyddion gymryd rhan yng ngwaith y Senedd

Rhaid gosod cyfathrebiadau digidol wrth wraidd gweithrediadau'r Senedd fel ffordd o hwyluso a demograteiddio'r broses ymgysylltu.

17. Ar hyn o bryd, mae'r tîm Cyfathrebu wrthi'n gweithio ar strategaeth cyfryngau cymdeithasol ar gyfer pob sianel (Facebook, Twitter, Instagram, ac ati) er mwyn sicrhau ein bod yn gallu teilwra ein hallbwn ar gyfer y gwahanol ddemograffeg, a hynny gan ddefnyddio gwahanol lwyfannau cyfryngau cymdeithasol.

18. Mae sgysrsiau gyda nifer o Aelodau'r Senedd wedi datgelu awydd gwirioneddol i gynyddu eu proffiliau ar y cyfryngau cymdeithasol. Mae llawer o Aelodau'n gwneud defnydd da o lwyfannau fel Facebook i ymgysylltu a chyfathrebu â phleidleiswyr. **Wrth inni edrych ymlaen at y gefnogaeth barhaus y byddwn yn ei chynnig i Aelodau yn y dyfodol, byddwn yn styried sut y gellid cynnig mwy o hyfforddiant fel bod y cyfryngau cymdeithasol yn chwarae rhan fwy canolog yn y modd y mae Aelodau'r Senedd yn rhyngweithio â'r etholwyr.**

19. Gan adeiladu ar y gwelliannau sydd eisoes wedi'u gwneud, byddwn yn sicrhau bod gwasanaeth Senedd TV yn cael ei ddefnyddio'n fwy eang fel offeryn cyfathrebu digidol, gan gynnwys darlledu digwyddiadau sy'n cael eu cynnal yn y Senedd.

Rhaid i gyfathrebu fod yn symlach ac yn gyson - negeseuon brand syml, gafaelgar wedi'u targedu at grwpiau demograffig penodol

20. Byddwn yn datblygu "brand" clir ar gyfer y Senedd, yn seiliedig ar y syniad o gynrychioli "eich llais chi"; man lle mae'r pryderon a'r materion sy'n bwysig i'r cyhoedd yn cael eu codi a'u trafod.

21. Bydd hyn yn ein helpu i greu cysylltiad â'r cyhoedd, a meithrin perthynas o ymddiriedaeth.

22. Byddwn yn datblygu tîm llais sy'n fwy cynnes a chyfeillgar ar gyfer ein llwyfannau cyfryngau cymdeithasol a'n gwefan, a hynny gan barchu pwysigrwydd ein gwaith deddfu a chraffu. Byddwn yn glir a chryno, ac yn osgoi'r defnydd o jargon.

- 23. Drwy gynnal ymchwil newydd i'r farchnad, byddwn yn gallu adeiladu set newydd o gynulleidfaoedd targed, a fydd yn sail i'n strategaeth negeseuon craidd.**
- 24.** Nid yw'r Senedd wedi comisiynu na cheisio safbwynt cynulleidfa ers tro, ac mae hyn yn ei gwneud hi'n anodd i ni adnabod ein cynulleidfaoedd yn hyderus, a thargedu ein negeseuon fel sy'n briodol. Mae'r dirwedd ddigidol a'r cyfryngau, ynghyd ag arferion ac agweddau defnyddwyr, yn newid yn gyflym. Felly, byddwn yn gweithio gyda darparwr allanol ag enw da i geisio safbwynt cynulleidfaoedd cyfredol.
- 25.** Mae'r strategaeth gyfathrebu gyfredol (2016-20) wedi nodi 4 cynulleidfa:

“Gweithwyr gwleidyddol proffesiynol”: fe’u cyflogir i gymryd rhan yn y system ddemocrataidd. Gall y grŵp gynnwys cynrychiolwyr etholedig, newyddiadurwyr gwleidyddol, swyddogion yn y sector cyhoeddus a hefyd gweithwyr proffesiynol ym maes materion cyhoeddus neu bolisi sy’n cael eu cyflogi i hyrwyddo amcanion gwleidyddol eu cleientiaid neu eu sefydliadau.

“Gweithredwyr gwleidyddol”: maent yn llawn cymhelliant yn gymdeithasol i gymryd rhan yn y broses wleidyddol, ac maent yn elfen hanfodol o drwch ein cwsmeriaid. Maent yn wybodus ac yn hyddysg, ac yn awchu am wybodaeth a chyfleoedd i gymryd rhan yng ngwaith y Senedd, a dylanwadu arno. Nid yw’r grŵp hwn wedi’i gyflogi i gymryd rhan yn y broses ddemocrataidd, ond yn hytrach mae’n cynnwys, yn y lle cyntaf, y rheiny sy’n cymryd rhan mewn gweithrediadau gwleidyddol neu gymdeithasol. Awgryma data presennol bod y gyfran o’r boblogaeth sy’n rhannu nodweddion y grŵp hwn yn llawer llai yng Nghymru (4%)¹ o’i chymharu â’r gyfran yn rhannau eraill o’r DU (20% yn yr Alban) a chyfartaleddau y DU (32%)².

“Arsylwyr gwleidyddol”: mae’r grŵp hwn yn tueddu i gael gafael ar newyddion a gwybodaeth wleidyddol yn wythnosol, ac yn anaml–neu weithiau’n unig–y maent yn siarad am wleidyddiaeth gyda’u ffrindiau, eu teuluoedd neu eu cydweithwyr. Efallai bod ganddynt rywfaint o ddiddordeb mewn materion gwleidyddol penodol, ond maent yn tueddu i beidio â chymryd rhan mewn gweithgarwch gwleidyddol mwy ffurfiol ar lefel uchel, fel cysylltu â’u cynrychiolydd etholedig neu fynd i gyfarfodydd neu raliau.

“Pobl “wleidyddol ddifater”: ystyrir y grŵp hwn fel un ag ychydig neu ddim diddordeb mewn materion gwleidyddol. Maent yn datgan lefelau isel o ddiddordeb mewn newyddion gwleidyddol, ac ni fyddant byth yn trafod gwleidyddiaeth gyda ffrindiau, perthnasau neu gydweithwyr.

26. Bydd y strategaeth newydd yn canolbwyntio ar yr “arsylwyr gwleidyddol” a’r “bobl wleidyddol ddifater”, sy’n debygol o gynnwys mwyafrif y pleidleiswyr.

27. Er mwyn targedu'r cynulleidfaoedd hynny yn y modd mwyaf effeithlon a llwyddiannus, bydd angen i ni ddeall eu safbwynt ynghylch y Senedd.

- 28.** Mae 18 mis prysur i ddod, a bydd gofyn am gyflawni ymgyrchoedd o bwys, e.e. newid enw, pleidlais i bobl 16 oed ac etholiad cyffredinol Cymru yn 2021. Felly, bydd angen i'n dulliau cyfathrebu fod mor effeithiol â phosibl. **Byddwn yn seilio ein hymdrechion ar dystiolaeth trwy ddata cadarn a safbwyntiau cyfredol.**
- 29.** Byddai'r prosiect hwn yn bwydo'n uniongyrchol i nod y Comisiwn, sef *ymgysylltu â holl bobl Cymru a hyrwyddo'r Senedd*. **Byddwn yn adeiladu proffil y Senedd**, ei gwaith a'i hesblygiad i fod yn senedd cyn etholiad cyffredinol Cymru 2021.
- 30.** Bydd yr ymchwil hefyd yn cefnogi'r gwaith sydd ynghlwm wrth ddatblygu'r wefan newydd a'n hymdrechion ym maes y cyfryngau cymdeithasol, gan gynnig safbwyntiau ychwanegol i ni er mwyn datblygu dulliau newydd o greu cynnwys, ac ymgysylltu â chynulleidfaedd.

Gweithrediad a diwylliant 'Digidol yn Gyntaf'; a gwella cymhwysedd digidol, setiau sgiliau a dulliau cyflwyno yn barhaus.

- 31. Er mwyn rhoi'r holl newidiadau hyn ar waith, byddwn yn creu tîm newydd o fewn y Gyfarwyddiaeth Gyfathrebu a fydd yn canolbwyntio'n llwyr ar wella ein strategaeth o ran y cyfryngau cymdeithasol.**
- 32.** Bydd hyn yn arwain at greu rolau newydd gan gynnwys Pennaeth y Cyfryngau Cymdeithasol, a Rheolwr y Cyfryngau Cymdeithasol. Byddant yn cydweithio'n agos â'r Tîm Ymgysylltu, yn ogystal â'r Tîm Newyddion, er mwyn sicrhau y gellir defnyddio'r dystiolaeth a gesglir gan Bwyllgorau'r Senedd i hysbysu a chynnwys y cyhoedd, ac ymgysylltu â nhw.
- 33.** Bydd y tîm nid yn unig yn cymryd yr awenau o ran ein hallbwn ar gyfryngau cymdeithasol, ond hefyd yn sicrhau y bydd timau eraill ar draws y sefydliad yn cynyddu eu ffocws ar y cyfryngau cymdeithasol fel modd o ymgysylltu a chyfathrebu â'r cyhoedd.
- 34.** Gallai'r tîm hefyd gael ei gefnogi gan aelod o'r gwasanaeth cyfieithu er mwyn sicrhau y gellir cyhoeddi ein holl allbwn yn ddwyieithog cyn gynted â phosibl.
- 35.** Yn sgil pandemig y coronafeirws, mae cynnal gweithgareddau ymgysylltu wyneb yn wyneb yn amhosibl. Ar yr un pryd, mae'r pandemig wedi caniatáu inni wella ein darpariaethau rhithwir. Mae tystiolaeth anecdotaidd yn awgrymu bod buddion gwirioneddol yn deillio o'r sefyllfa hon, gan ei bod yn ei gwneud hi'n haws i bobl neilltuo amser i gymryd rhan, ac yn dileu'r angen iddynt deithio.

- 36.** Mae'r tîm Ymgysylltu wedi ailgyfeirio staff ac adnoddau tuag at y gwaith o wella ein gwasanaethau digidol, fel cynnal teithiau rhithwir a gwneud gwaith ymgysylltu ag ysgolion. Byddwn hefyd yn cynnal cyfres o ddigwyddiadau rhithwir ym mis Tachwedd, ac yn ystyried safbwyntiau'r cyhoedd ynghylch sut y dylem weithredu yn sgil y pandemig. Mae'r rhain yn ddyddiau cynnar, a byddwn yn casglu tystiolaeth dros yr wythnosau nesaf i fesur llwyddiant y gweithgareddau hyn.
- 37.** Wrth ddatblygu a gwella ein hadnoddau rhithwir, rydym hefyd yn ymwybodol o'r angen i beidio â diystyru'r rhai sydd wedi'u hallgáu yn ddigidol. Wrth i ni baratoi gwaith grŵp ffocws ar gyfer y Pwyllgorau, yn ogystal â'n gwaith ymchwil ein hunain, rydym wedi cynnal sesiynau dros y ffôn a sesiynau ar-lein fel y gallwn glywed gan gynifer o ddinasyddion â phosibl.

